

IN MEMORIAM

УДК 398:821.161.2.09](092)(048.4)

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2025.77.14027>

ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА ЧОРНОПИСКОГО

29 січня 2026 року відійшов у засвіти відомий український вчений, літературознавець і фольклорист, дійсний член НТШ, колишній голова Комісії фольклористики, лауреат літературної премії імені Олени Пчілки, багаторічний викладач кафедри української фольклористики імені академіка Філярета Колесси ЛНУ імені Івана Франка, доцент **Михайло Гнатович Чернопиский**.

Михайло Гнатович народився 17 листопада 1934 р. в багатодітній селянській родині у селі Вільхівці Городенківського району Івано-Франківської області (на цвинтарі свого рідного села він і похований), якому присвятив свою об'ємну працю

Село Вільхівці на Покутті біля Чернелиці. Історико-етнографічний і етнокультурологічний нарис (Тернопіль, 2019, 384 с.). Учений представив наукове дослідження історичного минулого і сучасного життя колоритного покутського села, для чого використав чимало архівних документів. Він із великою любов'ю написав і про своїх односельчан, чимало з яких зазнало переслідувань окупаційної влади. Освіту здобував у Чернівецькому університеті на філологічному факультеті, який закінчив 1958 р. з відзнакою. Студентські роки – це дружба із земляками, а згодом знайомства з українськими вченими Михайлом Пазяком та Михайлом Гуцем. Працював учителем української мови та літератури середніх шкіл на Хмельниччині та Івано-Франківщині, працював на посаді директора, а згодом – інспектора шкіл. У 1962–1965 рр. був аспірантом кафедри української літератури Київського педагогічного інституту. Аспірантські роки – це участь у русі «шістдесятників», близьке знайомство з В'ячеславом Чорноволом, Іваном Світличним, Богданом Горинем, дружба з Леопольдом Ященком, Ярославом Дзирою, Іваном Власенком, братами Володимиром та Сергієм Плачиндами та іншими вченими і суспільно-політичними діячами. У час навчання в аспірантурі підготував (у співпраці з Іваном Пільгуком) до друку у видавництві «Дніпро» антологію «Письменники Західної України 30–50-х років XIX століття» (Київ, 1965). 1970 р. захистив кандидатську

дисертацію «Формування творчої індивідуальності Володимира Самійленка в літературних і суспільних зв'язках».

Михайло Чернопиский тринадцять років (з лютого 1966 р. до вересня 1979 р.) працював у Луцькому державному педагогічному інституті імені Лесі Українки і пройшов шлях професійного зростання від асистента до доцента кафедри. Луцький період – це дружба і співпраця зі Степаном Забужком, колишнім аспірантом Миколи Зерова Володимиром Покальчуком. З 1979 р. працював у Тернопільському педагогічному інституті – Михайло Гнатович із теплотою згадував про дружню співпрацю зі знаменитим археологом і музейником Ігорем Геретою, а також Остапом Черемшинським. Михайло Чернопиский якийсь час виконував обов'язки декана філологічного факультету Тернопільського педагогічного інституту, був одним із ініціаторів присвоєння йому імені Володимира Гнатюка, учасником національно-патріотичних процесів кінця 1980-х – початку 1990-х років, активно виступав із актуальними публіцистичними статтями у пресі.

Нова сторінка науково-педагогічної діяльності науковця пов'язана з кафедрою української фольклористики імені академіка Філарета Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка – тут він працював, починаючи з 1995 року на посаді доцента.

Михайло Гнатович присвятив своє життя дослідженню традиційної культури, народної творчості та актуальних літературних явищ. Учений завжди обирав складні, значущі наукові проблеми, осмислення яких вимагає неабиякої наукової та суспільної сміливості. Його глибокі дослідження політичної сатири Володимира Самійленка, антиімперської діяльності Івана Нечуя-Левицького актуальні і в нинішні трагічні часи. Внесок вченого у фольклористику – наукове перевидання праць Михайла Драгоманова, зокрема *Нові українські пісні про громадські справи (1764–1880)* (Львів: Літопис, 2007, 278 с.; вступна стаття, текстологічне опрацювання і коментарі Михайла Чернопиского), перше в Україні довідкове видання *Українська фольклористика: Словник-довідник* (Тернопіль: Підручники і посібники, 2008, 448 с.), до участі в якому він залучив багатьох українських фольклористів, інші цінні праці. 2023 р. побачила світ унікальна монографія вченого *Краса українського народного слова (фольклористичний і літературознавчий аспекти)* (Львів, 2023, 304 с.). Підсумовуючи свої аналітичні роздумування над темою краси української мови, науковець у *Післяслові* зазначив, що наша прекрасна мова є одним із найбільш важливих факторів української ідентичності, а саме тому «Москва століттями усіма способами вбивала українців і одночасно знищувала їхню мову і культуру. Здається, що вільнолюбна українська мова сліпила очі загарбникам, як сяючий діамант». Михайло Чернопиский виховав багато поколінь студентів, яким він передавав не лише знання, а й щиру любов до українського слова.

Михайло Гнатович Чернопиский назавжди залишиться у пам'яті нинішнього й наступних поколінь як людина глибокої мудрості, надзвичайної працездатності та високої культури. Його шляхетність і відданість справі були і будуть прикладом

для всієї академічної спільноти, а вагомий науковий доробок як Ученого завжди цінуватимуть дослідники.

**Колектив кафедри української фольклористики
імені академіка Філарета Колесси
Львівського національного університету імені Івана Франка**